

Posudek diplomové práce Jitky Zahumenské

Adjektiva v českém znakovém jazyce?

Téma „adjektiva“ ve znakových jazycích je ve světové lingvistice znakových jazyků tématem, které bylo a je tématem aktuálním (o tom diplomantka ve své práci v dostatečném rozsahu referuje); o adjektivech v českém znakovém jazyce píše Jitka Zahumenská jako první u nás.

Své téma autorka zařazuje do uspokojivě širokého kontextu, např. o typologii jazyků vůbec, o typologii jazyků mluvených i o typologii jazyků znakových. (V této souvislosti – to jen na okraj - by asi bylo na místě v práci alespoň připomenout, že v našem kontextu bylo uvažováno, srov. Řeháková, i o možnosti, že česká „znaková řeč“ má rysy jazyka polysyntetického). Předmět svého zkoumání, resp. svůj úhel pohledu na sledovaný problém si autorka stanoví rozumně – východiskem je pro ni sémantické hledisko vymezení slovního druhu.

Úvahy a výklad o adjektivech v českém znakovém jazyce opírá diplomantka o dobře založený a pečlivě provedený výzkum (problémy, jimž musela během výzkumu čelit, přitom nijak nezastírá); čtenář se ovšem může seznámit jen s tou částí výzkumem získaného materiálu, která byla opřena o elicitaci (materiál získaný observační metodou je – z pochopitelných asi důvodů – čtenáři utajen). K části materiálu, na němž byla elicitace adjektiv českého znakového jazyka založena (srov. s. 33), mám dvě okrajové poznámky: jedna se týká „čitelnosti“ výchozích, v práci uvedených, obrázků a možnosti získat – právě na základě předložených obrázků - „očekávané“ znaky (srov. např. dvojici předpokládaných adjektiv „*drsný*“ – *slušný*); v druhé jde o vhodnost/nevhodnost předpokládaného adjektiva „tenký“ ve vztahu k domu (srov. *široký dům X tenký dům*).

Výklad o adjektivech českého znakového jazyka (v morfologii a slovtvorbě) je opřen o pečlivou práci s relevantní odbornou literaturou a směřuje k vymezení dvou typů adjektiv (autorka volí termíny adjektiva třídy A a adjektiva třídy B) a jejich morfologických a slovtvorných charakteristik. Nebudu zde opakovat to, k čemu kol. Zahumenská v diplomové práci dospěla (to jistě učiní při představování své práce sama), třeba je ale říci, že její výklady se nespokojují se soudy vyčtenými v odborné literatuře o cizích znakových jazycích, ale přinášejí do úvah o existenci/neexistenci adjektiv v znakovém jazyce českém vlastní vklad. Autorčiny závěry jsou zakotveny v získaném materiálu a jsou rozumné, přinášejí podněty pro další práci na různých oblastech problémů, které jsou jejímu tématu blízké: je to – jen např. - pozice „přívlastku“, pokud v něm stojí označení barvy, otázka vyjadřování posesivity,

problém existence adjektiv „jen“ v atributu (srov. s. 85: *adjektiva českého znakového jazyka fungují v atributu*; k tomu mám zase jednu okrajovou poznámku: co příklad na s. 81? Není zde adjektivum v predikátu? – a není to důkazem predikátové „existence“ adjektiv – i když to diplomantka „neočekávala“? – viz s. 82; k tomu srov. i s. 120 ...*pokud se adjektiva českého znakového jazyka účastní predikátu...*).

Diplomantka, která usilovala o komplexní uchopení dané problematiky, se v jedné části diplomové práce věnuje také užívání adjektiv v češtině psané českými neslyšícími – a i v této oblasti přináší její práce řadu zajímavých a podnětných poznatků, zvl. pokud jde o české ekvivalenty těch „adjektiv“ (specifikátorů tvaru a velikosti), které čeština k dispozici nemá (srov. např. s. 118an.).

Velmi chci ocenit, do jaké míry diplomantka zpřístupňuje čtenáři jazykový materiál (českého znakového jazyka i psané češtiny), z něhož ve svých úvahách vycházela – k dispozici jsou jak videa zaznamenávající sledované jevy českého znakového jazyka, tak kompletní soubor slohových prací, které jsou podkladem výkladů o užívání adjektiv v psané češtině českých neslyšících.

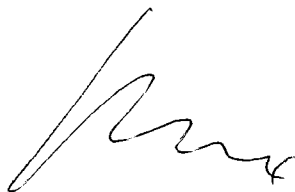
Závěrem bych ráda diplomantce položila otázku, která souvisí s úvodními „typologickými“ partiemi diplomové práce: jaký jazykový typ v českém znakovém jazyce (pokud bychom měli vycházet z problematiky zpracované v diplomové práci) podle jejího názoru dominuje? Jak a čím by bylo možné vyslovený názor doložit?”

Závěr: Diplomová práce Jitky Zahumenské *Adjektiva v českém znakovém jazyce?* dokládá, že autorka umí pracovat s odbornou literaturou, umí si – na jejím základě a na základě jazykového materiálu získaného výzkumem – klást otázky a na řadu položených otázek umí kvalifikovaně odpovědět. Práce je tak cenná jednak odpověďmi, které poskytuje, ale i otázkami, které klade. Byla bych ráda, kdyby autorka podstatné výsledky své diplomové práce publikovala.

Práci s radostí doporučuji k obhajobě.

5.9. 2009

Alena Macurová

Návrh klasifikace: výborně (podle obhajoby: návrh na uznání práce k získání titulu PhDr.)